

Myiasis slaat vliegenschvug toe

Van het ene op het andere moment heeft een schaap vliegenmadenziekte, ofwel myiasis. De ene dag loopt het nog rustig en tevreden in de wei te grazen, de andere dag stopt het met vreten. Het dier trilt, schudt, zwiept driftig met de staart en schuurt zich aan het hek. Bij nadere inspectie blijkt het foute boel. Hoe kan dit nou zo snel gegaan zijn?

Zo klein is een klompje eitjes van de *Lucilia sericata*.

De vlieg die meestal myiasis veroorzaakt, slaat snel toe. Zodra een volwassen vrouwelijke blauwgroene bromvlieg de geur van rottend vlees in de gaten krijgt, is het hommeles. Dat geldt ook bij natte wol die bevuild is met mest, urine of kraamvloed. De vlieg komt erop af en legt haar eieren op broei-erige plaatsen. Vaak is dat aan de achterkant van het schaap, maar het kan ook op de rug, de flank, bij de hoornbasis of in de tussenklauwspleet.

Onder warme en vochtige omstandigheden komen de eieren na acht tot tien uur uit, in koudere tijden na drie dagen. Al na vier uur huidcontact treden de eerste huidbeschadigingen op, die na 24 uur kunnen verergeren. Het belangrijkste verschijnsel in deze fase is jeuk. Het schaap vertoont huidtrillingen, stampvoeten en (staart)schudden. Daarnaast schuurt het zich aan de aangetaste plekken of probeert ernaar te bijten. Tijdens de eerste vervelling ontstaan er bijtende delen en de maden zetten zich

met mondhaken vast aan de huid. Na 48 uur ontstaan hierdoor gaten in de huid. De larven boren zich onder het huidoppervlak en zetten het onderhuidse weefsel aan tot rotten, zodat ze de opgeloste voedingsbestanddelen kunnen opnemen.

Schapenhorzel

- De schapenhorzel *Oestrus ovis* veroorzaakt eveneens myiasis, maar dan in de neusholtes.
- De vliegenmaden van *Oestrus ovis* hebben een levende gastheer nodig voor de larvale ontwikkeling.
- Vliegenlarven worden ingezet voor therapeutische doeleinden. Ze maken wonden schoon.
- De *Lucilia sericata* vlieg wordt gebruikt in de forensische entomologie. Aan de hand van de ontwikkelingsstadia wordt bepaald hoe lang iemand al dood is.

Hier voeden de maden zich met het vlees uit de huid voor zo'n drie tot tien dagen (alweer afhankelijk van de temperatuur). Nu worden de schapen sloom, ze eten niet meer en hun conditie gaat snel achteruit. De maden maken drie vervellingen door, waarna ze zich van het schaap laten vallen. Op de grond verpoppen ze zich in zes tot veertien dagen of ze overwinteren, wat zelfs bij relatief lage temperaturen kan. Bij het ontpoppen komt er een volwassen vlieg tevoorschijn die een volledige gedaanteverwisseling heeft ondergaan.

Samenvattend treden in het snelste scenario, onder warme, vochtige en vuile omstandigheden, binnen twaalf uur de eerste klinische verschijnselen op die binnen 24 uur sterk verergeren.

DUIZENDEN EIERN

Alle veroorzakers van myiasis zijn vliegen. De belangrijkste in Nederland is de blauwgroene bromvlieg *Lucilia sericata*, ook wel groene vleesvlieg, wolvlief of

Maden van de vleesvlieg in de wol van een schaap. Ze kunnen binnen een dag uit de eitjes komen die de vlieg in de wol heeft gelegd.

schapengoudvlieg genoemd. *Lucilia sericata* leeft meestal in kadavers, maar kan ook levend weefsel binnendringen, vooral via open wonden. De blauw-groene bromvlieg komt vrijwel wereldwijd voor.

De vlieg is tien tot veertien millimeter lang (iets groter dan de huisvlieg) en heeft een glimmende metaalachtige blauwgroene tot gouden kleuring met zwarte aftekeningen. De vlieg heeft zwarte borstelige haren en een drietal groeves op de borst. De vleugels zijn doorzichtig met bruine aderen en de voelspriet en poten zijn zwart. De vaalgele of grijzige maden zijn kegelvormig en ademen door twee openingen aan de achterkant. De maden zijn tien tot veertien mm lang.

De vliegen leven ongeveer een maand. De volwassen vliegen leggen na vijf tot negen dagen eieren. Ze kunnen 2000 tot 3000 eieren leggen in negen à tien sessies. De ontwikkeling van ei tot vlieg duurt tien tot twintig dagen. Onder nor-

male weersomstandigheden is de vlieg actief van april tot oktober. In deze periode kunnen drie tot zeven generaties vliegen gaan vliegen.

VICIEUZE CIRKEL

De maanden waarin de ziekte zich het meest openbaart, zijn juli en augustus, omdat dan de omstandigheden het gunstigst zijn. Naast temperatuur, vochtigheid en reinheid van het schaap zijn het type vacht, de woldichtheid en de staart-inplant van belang. Warm weer en een broeierige, natte vacht zijn al voldoende om *Lucilia sericata* aan te trekken. Elk schaap kan myiasis krijgen. De rot-tende geur trekt andere insecten aan op relatief grote afstanden. Een besmet dier komt dus in een vicieuze cirkel terecht: steeds meer vliegen komen hun eitjes afzetten op het slachtoffer. Onopgemerkte zieke dieren kunnen binnen vijf dagen in shock raken en sterven door bijkomende infecties en vergiftiging door stoffen die bij weefselafbraak ontstaan. <<

Huidbeschadiging als gevolg van myiasis.

TEKST: MARJOLEIN VAN WOERKOM

Belgisch project

Net als in Nederland hebben schapenhouders in België ook veel last van myiasis, weet dierenarts G. Bertels van de Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ). Uit een enquête van de Vlaamse landbouwoverheid uit 2000 en 2006 blijkt dat ruim zestig procent van de bedrijven met huidmaden te maken had in het jaar van de bevraging. Het aantal aangetaste dieren per bedrijf varieerde tussen 11 en 21 procent, sterfte bij ooien lag tussen 0,3 en 1,4 procent en bij lammeren tussen 0,3 en 2,0 procent. Schapen zonder staart hadden even vaak aantasting als schapen met staart.

Neocidol en Klik zijn niet geregistreerd in België, maar mogen wel vanuit Nederland worden ingevoerd door een dierenarts, waarna de middelen legaal kunnen worden gebruikt.

DGZ adviseert goed te scheren als preventieve maatregel, een goede wormbestrijding door middel van regelmatig omweiden en dagelijkse controle op de eerste symptomen van huidmaden. Als er een made te zien is, is het advies de aangetaste plek te scheren en uit te wassen met een insectendodende oplossing zoals Tactic of Sarnacuran. Momenteel is de DGZ bezig met een tweejarig project waarbij huidparasieten onder de loep worden genomen. Onderzoekers kijken wat de invloed is van scheren op diverse huidaandoeningen, waaronder myiasis.

